

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Nomina adiectiua pluraliter de tribus personis prædicari debent, sed de
vno Deo singulariter. c. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

sed adiectiuorum, significando plures formas in eodem supposito.

Acuta sane speculatio, sed quæ attente considerata facile potest refelli ratione, qua superius nostram confirmamus sententiam. Nam directum significatum nominis substantiuum est forma substantialis, non suppositum: neque nomen substantiuum ex sua impositione significat suppositum; ergo ex forma, non ex supposito debet sumi singularitas, & pluralitas nominis. Quod autem substantiuum significet vnam naturam in multis suppositis, vel plures in eodem, parum interest, ut dicamus variari primariam impositionem, & significationem nominis: nomina enim substantiuia ita sunt ab initio imposita ad significandam formam substantialem, ut quamuis tunc solum cognosceretur vnum suppositum sub vna forma, nihilominus facta postea reuelatione mysterij Trinitatis, nihil sit mutatum de primaria significatione, impositione nominis. Itaque nomina substantiuia, quæ modo significant vnam formam in tribus personis, & ratione formæ singulariter dicuntur de illis, ante reuelationem mysterij imposita eodem modo significabant: nec ad hoc fuerunt imposita, ut vnam formam in tribus significaret: ergo petinde est, si post impositionem nominis vna forma reperitur in tribus natura sua, vel plures formæ in eadem persona, non natura sua, sed super illam, ut ab utroque asseramus, nomen pluraliter, aut singulariter dici secundum vnitatem, vel multitudinem formæ, quando in primaria impositione nominis non est habita ratio plurium suppositorum; sicut non fuit habita plurium formarum in eadem persona: ergo nullum tale substantiuum impositum est ad significandum in illis adiectiuum, ut prædicti doctores autumant. Et hæc satis circa priorem regulam, quam tradidit S. Tho. in hoc art.

CAPVT VIII.

Nomina adiectiuia pluraliter de tribus personis prædicari debent, sed de vno Deo singulariter.

Reliquum est, ut explicemus alteram regulam, quam de adiectiuis in eodem art. S. Doctor posuit. Ea vero est, pluralitatem & singularitatem nominum sumendam esse ex singularitate, aut pluralitate suppositorum, non formarum. Obiicit etiam dicemus, quia ratione nomina substantiuia formarum accidentium singularitatem, vel pluralitatem accipiunt. Ratio vero huius regulæ est, quam assignat Sanctus Thomas ibidem, quia cum significant formam per modum adiacentis, hoc est, quasi ab alio habitam, idcirco singularitatem, & pluralitatem desumunt ex supposito, vel subiecto, cui formam adiacere significant: indeque discrimen constituitur inter nomina substantiuia, & adiectiuia: quod substantiuia, opposito modo significant formam nimirum per se subsistentem, & ita ex se habentem vnitatem, vel pluralitatem, quocirca ex illa desumitur singularitas, & pluralitas nominis: contra vero in adiectiuis ex subiecto, aut supposito, cui formam adiacere significant, id est, adiectiuia directe significant subiecta sub tali, & tali forma: & idem dicitur esse album, quod trans albedinem, & omnipotens, quod habens omnipotentiam, & in vniuersum omne adiectiuum per habens talem, seu talem formam definitur: substantiuum vero, ut homo, Deus, cum non significet

¶ *Ad huc in 1. p. sem. 2.*

formam, vel alteri adiacentem, sed ut habentem esse per se, non debet definiti per habens talem naturam, ut Deus per habens Deitatem, & homo per habens humanitatem, ut sequenti disp. cap. 3. fusius monstrabitur.

Hoc posito, sequitur dici posse tres personas Trinitatis, tres omnipotentes, tres æquales, tres inpenso: sic loquitur Conc. Lateran. sub Innoc. III. & refertur in ca. *firmiter*, de summa Trinitate & fide Catholica, ubi ita inquit: Pater generans, Filius natus, Spiritus sanctus procedens consubstantialis, & coæquales, & coomnipotentes, & coeterni, &c. Cum vero Athanasius in simbolo ait: *Nem tres omnipotentes, sed vnum omnipotens: non tres immensi, sed vnum immensus*, aut accipit nomina substantiuia, ut notauit S. Tho. in hoc art. sicut et contra Hilarius nomen, *auctor*, adiectiuum, cum 2. de Trin. Patrem & Filium vocauit auctores Spiritus sancti (neque enim ut substantiuus, hoc est, in sensu substantiuus accipiuntur hæc nomina, necesse est neutraliter vsurpari) aut certe, cum nomina adiectiuia singularitatem & pluralitatem accipiant ex habente formam, quia idem omnino significant, quod habens talem aut talem formam, & in Deo non tantum suppositum, sed etiam diuina natura in concreto habeat omnipotentiam, imo proxime dicatur omnipotens Deus, ut communis est tribus personis, idcirco possumus dicere, & tres omnipotentes, si referamus ad personas, quæ secundarie habetur dicuntur omnipotentiam, & vnum omnipotentem tantum, si referamus ad naturam ipsam, quæ primarie omnipotens dicitur. Cum igitur Athanasius dixit: *Nem tres omnipotentes, sed vnum omnipotens*, non negauit tres omnipotentes in persona, sed in natura & respiciens solum naturam concretam negauit tres omnipotentes, scilicet Deos: & dixit vnum solum concedendum esse: atque eodem modo loquendi vsus est Augustinus lib. 5. de Trin. ca. 8.

Advertendum tamen est, esse quædam nomina substantiuia, quæ significant formam accidentariam, aut per modum accidentis, ut artifex, opifex, philosophus, creator, gubernator, quæ ex vna parte non videntur sequi naturam adiectiuorum, quia non dicimus, tres personas esse tres creatores, tres opifices, sed vnum in quo substantiuorum nominum regulam sequuntur, quæ secundum formam numerantur, vel vnitatem recipiunt. Contra vero idem homo habens plures artes dicitur vnus artifex, & habens plures philosophias, & moralem, & naturalem, & politicam, dicitur vnus philosophus: in quo nomina hæc videntur sequi normam adiectiuorum, quæ ex subiecto non ex forma numerantur, vel singulariter dicuntur. Quo sane argumentum aliqui vtuntur contra regulam substantiuorum, quam cap. 4. probauimus.

Dico igitur, hæc nomina, etiam si formam accidentariam in nobis significant, & in Deo formam, vel relationem ex tempore aduenientem, ut creator, gubernator, opifex, quia tamen significant substantiuæ, non tam significare ipsam formam, quam subsistentem naturam illius qualitatis: non dico significare idem, quod habet illam formam, ita ut explicare liceat nomina illa, sicut adiectiuia, per habens illam formam: sic enim liceret quoque dicere, tres personas esse tres opifices, gubernatores, & creatores mundi: sed significare naturam ipsam substantialem subsistentem, cui conuenit talis forma artis, aut creationis, &c. cumque in homine

33.
Quæ modus loquendi ex prædicta regula sequatur.

34.

Quædam sunt nomina substantiuia, quæ significant formam accidentariam, aut per modum accidentis, ut artifex, opifex, philosophus, creator, gubernator, quæ ex vna parte non videntur sequi naturam adiectiuorum, quia non dicimus, tres personas esse tres creatores, tres opifices, sed vnum in quo substantiuorum nominum regulam sequuntur, quæ secundum formam numerantur, vel vnitatem recipiunt.

35.

mine sit vna natura, ideo dicitur vnus philosophus, vnus artifex : & cum in Deo sit vna natura substantialis, & vnum indiuiduum Deitatis, cui conuenit illa forma denominas, ideo dicitur vnus artifex, vnus creator, & vnus gubernator: etiam si sint plura supposita, quia hæc denominatio forme quasi accidentarie per modum substantiui nō extenditur vltra ipsam substantiam, & naturam rei p se subsistentis.

Ultimo obserua nomen, *Filius*, singularitatem, vel pluralitatem accipere a supposito, non a natura: & ideo Christum non posse appellari plures filios, etiam si plures habeat filiationes, vt sub anathemate definitur *Nazianz. orat. 51.* eademque ratione non posse dici, esse alium Filium ex virgine, alium ex Patre æterno: vel quia nomen est veluti adiectiuum, idem enim valet, quod genitus: vel quia est nomen suppositi, cum dicitur in concreto: etiam si filatio aliqua conueniat Christo ratione naturæ humanæ: præsertim cum diuina persona filiatione constituta Filius dicatur: ergo qui diceret duos filios, nō vnum, etiam si Catholicum sensum teneret, videretur voce ipsa Christum diuidere.

ARTICVLVS IV.

Vtrum nomina essentialia concreta possint supponere pro persona.

109.
x. d. 4. q. 1.
art. 2.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod nomina essentialia concreta non possint supponere pro persona ita quod hæc sit vera, Deus genuit Deum. Quia (vt Sophistæ dicunt) terminus singularis idem significat & supponit. Sed hoc nomen, Deus, videtur esse terminus singularis, cum pluraliter prædicari non possit, vt dictum est. Ergo cum significet essentiam, videtur quod supponat pro essentia, & non pro persona.

Artic. præd.
q. 13. ar. 2.

2. Præterea. Terminus in subiecto positus, non restringitur per terminum positum in prædicato ratione significationis, sed solum ratione temporis confectionis. Sed cum dico, Deus creat, hoc nomen, Deus, supponit pro essentia. Ergo cum dicitur, Deus genuit: non potest ille terminus, Deus, ratione prædicati notionalis supponere pro persona.

3. Præterea. Si hæc est vera, Deus genuit, quia Pater generat, pari ratione hæc erit vera, Deus non generat, quia filius nō generat. Ergo est Deus generans, & Deus non generans. Et ita videtur sequi, quod sint duo dij.

4. Præterea. Si Deus genuit Deum, aut se Deum, aut aliū Deum: sed nō se Deum, quia vt August. dicit in 1. de Trinit. nulla res generat se ipsam. Neque aliū Deum: quia non est nisi vnus Deus: ergo hæc est falsa, Deus genuit Deum.

Libro L. de
Trinit. cap. 1.
ante med.
tomo 3.

5. Præterea. Si Deus genuit Deum, aut Deum qui est Deus Pater, aut Deum qui

ARTIC. IV.

non est Deus Pater. Si Deum qui est Deus Pater, ergo Deus Pater est genitus. Si Deum, qui nō est Deus Pater. Ergo Deus est, qui non est Deus Pater. Quod est falsum. Non ergo potest dici quod Deus genuit Deum.

Sed contra est, quod in symbolo dicitur, Deum de Deo.

Respondeo dicendum, quod quidam dixerunt, quod hoc nomen, Deus, & similia proprie secundum suam naturam supponunt pro essentia, sed ex adiuncto notionali trahuntur ad supponendum pro persona. Et hæc opinio processisse videtur ex consideratione diuinæ simplicitatis: quæ requirit quod in Deo idem sit habens, & quod habetur. Et sic habens Deitatem, quod significat hoc nomen, Deus, est idem quod Deitas. Sed in proprietatibus locutionem, non tantum attendenda est res significata, sed etiam modus significandi. Et ideo quia hoc nomen, Deus, significat diuinam essentiam vt in habente ipsum, sicut hoc nomen, homo, humanitatem significat in supposito, alii melius dixerunt, quod hoc nomen, Deus, ex modo significandi habet vt proprie possit supponere pro persona, sicut & hoc nomen, homo. Quandoq; ergo hoc nomen, Deus, supponit pro essentia, vt cum dicitur, Deus creat: quia hoc prædicatum competit subiecto ratione forme significatæ, quæ est Deitas. Quandoque vero supponit personam, vel vnam tantum, vt cum dicitur, Deus generat: vel duas, vt cum dicitur, Deus spirat: vel tres, vt cum dicitur, Regi seculorum immortalis inuisibili, soli Deo, &c. 1. Timoth. 1.

Ad primum ergo dicendum, quod hoc nomen, Deus, licet conueniat cum terminis singularibus, in hoc quod forma significata non multiplicatur, conuenit tamen cum terminis communibus in hoc quod forma significata inuenitur in pluribus suppositis. Vnde non oportet, quod semper supponat pro essentia quam significat.

Ad secundum dicendum, quod obiectio illa procedit contra illos, qui dicebant quod hoc nomen, Deus, non habet naturalem suppositionem pro persona.

Ad tertium dicendum, quod aliter se habet hoc nomen, Deus, ad supponendum pro persona, quam hoc nomen, homo. Quia enim forma significata per hoc nomen, homo, id est, humanitas, realiter diuiditur in diuersis suppositis, per se supponit pro persona, etiam si nihil addatur quod determinet ipsum.

ipsum ad personam, quæ est suppositum distinctum. Vnitas autem siue communitas humanæ naturæ non est secundum rem, sed solum secundum considerationem. Vnde iste terminus, homo non supponit pro natura comuni: nisi propter exigentiam alicuius additi, ut cum dicitur, homo est species. Sed forma significata per hoc nomen, Deus, scilicet essentia diuina, est vna & communis secundum rem. Vnde per se supponit pro natura communis, sed ex adiuncto determinatur eius suppositio ad personam. Vnde cum dicitur, Deus generat, ratione actus notionalis supponit hoc nomen, Deus, pro persona Patris. Sed cum dicimus, Deus non generat, nihil additur quod determinet hoc nomen ad personam Filij. Vnde datur intelligi quod generatio repugnet diuinæ naturæ. Sed si addatur aliquid pertinens ad personam Filij, vera erit locutio, ut si dicatur, Deus genitus non generat. Vnde etiam non sequitur, est Deus generans, & Deus non generans, nisi ponatur aliquid pertinens ad personas, ut puta, si dicamus, Pater est Deus generans, & Filius est Deus non generans, & ita non sequitur quod sunt plures dii, quia Pater & Filius sunt vnus Deus, ut dictum est.

Ad quartum dicendum, quod hæc est falsa, Pater genuit se Deum: quia ly se (cum sit reciprocum) refert idem suppositum. Neque est contrarium quod Augustinus dicit ad Maximum, quod Deus Pater genuit alterum se. Quia ly se vel est, scilicet ablatiuus, ut sit sensus, genuit alterum à se: vel facit relationem simplicem, & sic refert identitatem naturæ: sed est impropria, vel emphatica locutio: ut sit sensus, genuit alterum simillimum sibi. Similiter & hæc est falsa, genuit alium Deum: quia licet filius sit alius à Patre, (ut supra dictum est) non tamē est dicendum, quod sit alius Deus: quia intelligeretur quod hoc adiectiuum alius, poneret rem suam circa substantium, quod est Deus: & sic significaretur distinctio deitatis. Quidam tamen concedunt istam, genuit alium Deum: ita quod ly alius, sit substantiuum, & ly Deus, appositue constitutur cō. Sed hic est improprius modus loquendi, & euitandus ne detur occasio erroris.

Ad quintum dicendum, quod hæc est falsa, Deus genuit Deum, qui est Deus Pater. Quia cum ly Pater, appositue constitutur cum ly Deus, restringit ipsum ad standum pro persona patris: ut sit sensus, genuit Deum qui est ipse pater: & sic

respon. in 1. p. tom. 2.

Pater esset genitus Quod est falsum. Vnde negatiua est vera, genuit Deū qui non est Deus Pater. Si tamen intelligeretur constructio non esse appositua, sed aliquid esse interponendum, tunc ē conuersa affirmatiua esset vera, & negatiua falsa: ut sit sensus, genuit Deū, qui est Deus, qui est Pater. Sed hæc est extorta expositio. Vnde melius est, quod simpliciter affirmatiua negetur, & negatiua concedatur. Præpositiuus tamen dixit, quod tam negatiua quam affirmatiua est falsa, quia hoc relatiuum, qui, in affirmatiua potest referre suppositum, sed in negatiua refert & significatum & suppositum. Vnde sensus affirmatiua est, quod esse Deum Patrem, conueniat personæ Filij. Negatiue vero sensus est, quod esse Deum Patrem, non tantum remoueat a persona Filij, sed etiam a diuinitate eius. Sed hoc irrationabile videtur, cum secundum Philosophum de eodem, de quo est affirmatio, possit etiam esse negatio.

L. 2. perib. ex c. ult. to. 3.

CONCLUSIO, est, Quandoque nomen, Deus, supponitur pro natura, quandoque pro persona. Conclusionem hanc & doctrinam articuli alius examinabimus sequentibus disputationibus. Nam circa textum articuli nihil est, quod peculiari indigeat notatione.

DISPUT. CLVI.

An indiuiduum Deitatis concretum, quod solet vocari, hic Deus, cognitione nostra præcedat personas.

Due Scholasticorum opiniones, cap. 1.

Concedendum esse concretum Deitatis quamuis alio modo quam Caietanus posuit, verior sententia est, cap. 2.

Soluntur argumenta primæ sententiæ, cap. 3.

Quæ ratione dicere possumus, Hic Deus est hic Deus, cap. 4.

CAPVT I.

Due Scholasticorum opiniones.

ANtequam ad suppositionem huius nominis, Deus, veniamus, necesse erit disputare, an hic Deus, qui solet vocari indiuiduum Deitatis concretum, cogitatione ita præcedat personas, ut antequam intelligamus Patrem, Filium, aut Spiritum sanctum, mente concipiamus hunc Deum, & de illo aliqua enuntiemus.

Henricus quodlib. 5. quæst. 8. & Durand. in primum d. Henricus & 26. quæst. 1. num. 6. & multi recentiores Thomistæ alio negant pro viribus defendunt, non posse tale indiuiduum tale concretum intelligi ante personas, aut ante proprietates personales. Probant primum quia nomen, Deus, quo significamus concretum illud, est nomen suppositi. Idem enim est Deus, quod habens Deitatem, ut constat ex 8. Thomæ art. 3. præcedenti ad 1. & Damascen. lib. 3. de fide, cap. 11. in fin. & Damascenus Nicetæ lib. 3. thesauri, cap. 33. in princ. sed nullum est suppositum commune, quod cogitatione præcedat tres personas: ergo nullum tale est indiuiduum concretum Deitatis. Deinde si indiuiduum

Y 3

concre-